

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
szombat napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve.
Egy évre ..... 10 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhos hordva.
Egy évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Védőpecs postán szállítva.
Egy évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

XII. évfolyam 176. szám.

Nagyvárad

Péntek, 1916 aug. 4.

Csendesedik az orosz offenzíva

Orosz hadszíntér. Budapest, augusztus 3. (Hivatalos.) Veles-movnál egy ellenséges osztagot, amely keskeny arcvonal részén ár-kainkba behatolt, újra teljesen kivertük onnan.

Böhm Ermoli hadsereg Brodytól nyugatra és délnyugatra az oroszok támadó kísérleteit visszautasította. A Carniból Kovelbe vezető vasút mentén és a Stochod alsó folyásánál szintén megfiusultak az oroszok előtörései. Az ellenség egyébként tegnap aránylag csendesebben viselkedett, amit mindenekelőtt minden mértéket felülmuló nagy veszteségeinek lehet tulajdonítani.

Visszavert olasz támadások.

Olasz hadszíntér. Budapest augusztus 3. (Hivatalos.) Tegnap a Borkola szakaszon sikeres kisebb vállalkozások alkalmával 140 olaszt köztük 2 tisztet fogtunk el és 2 gépfegyvert zsákmányoltunk. A Paneweggiótól délnyugatra fekvő magaslatokon augusztus 1-én újra az ellenség legsúlyosabb veszteségei közt vertünk vissza 23 zászlóaljot. Egyébként nincs nevezetesebb esemény.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, augusztus 3. (Hivatalos.) Lényeges esemény nem történt. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

London újabb bombázása.

Berlin, augusztus 3. A Wolff-ügynökség jelenti: Az augusztus 2-ről 3-ra virradó éjjelen nagyobb számú tengerészeti léghajónk ismét megtámadta Anglia délkeleti grófságait és számos robbantó és gyújtó bombát dobott jó batással különösen Londonra, Harrich flotta-támaszpontra, a norfolki grófság vasúti berendezéseire és katonailag fontos ipartelepeire. A léghajók, amelyeket közeledésük alkalmával ellenséges könnyű haderők és repülőgépek megtámadtak, a támadás alkalmával számos fényszóróval világítottak meg és hevesen lőttek, teljesen sértetlenül tértek vissza.

A tengerészeti vezérkar főnöke. (Min. eln. sajtóosztály.)

Jonescu és Filipescu mozgósítani akar.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Jonescu és Filipescu újabb audienciát kértek a királytól, akinek ér-tésére akarják adni, hogy követelik az azonnali mozgósítást és az azonnali akcióbalépést.

Események a tengeren.

Torpedó járműveink egy csoportja au-gusztus 2-án reggel Molfettában katonai rendeltetési tárgyakat vett tűz alá. **Egy repülőgép-hangárt teljesen szétrombolt, egy gyárat lángba borított egy másikban súlyos károkat okozott.** A visszatérés alkalmával ezek a torpedó járművek, amelyekhez az Aspern eirkáló is csatlakozott egy eirkalóból és 6 torpedórombolóból álló ellenséges osztaggal rövid tűzharcba keveredtek. **Miután a mi torpedójárműveink több találatot értek el, az ellenséges egységek défelé fordultak és eltűntek.** A mi egységeink sértetlenül tértek vissza. Ugyanaznap a reggeli órákban 5 ellenséges szárazföldi járművet a melyek Durzra (Durrazzo) bombákat dobtak le, amelyek azonban, hogy kárt okoztak volna, az ott azonnal felszállt tengeri járműveink üldöztek.

Az ellenséges járművek egyikét Durzától néhány mérföldnyire délre egyik ten-geri repülő járművünk (amelynek vezetője Frich tengeri zászlós, megfigyelője Sewera tengeri zászlós volt) lelőtte. Ez az ellen-séges repülőgép csak könnyen megsérülve birtokunkba került. A két bennülő menekülni akart, de egyiküket egy tisztet es-pataink később elfogták. A Magnet torpedó járművet augusztus 2-án egy ellen-séges buvárszó torpedó találattal a farán megrongálta. Ez alkalommal 2 ember meg-halt 4 megsebesült és 7 eltűnt. A járművet bevontatták a kikötőbe. *Hajóhadparancsnokság.*

Légi támadás orosz katonai telepek ellen.

A Wolff ügynökség jelentése szerint 3-án reggel több tengerészeti repülőgépből álló csapat megtámadta Arnsburgot és az aviatikai telepre több bombát dobott. A német repülőgépek visszaverésére felszállott orosz harci repülőgépek visszaverték és sértetlenül tértek vissza kiindulási helyükre.

Legújabb berendezésű **kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógár.** Vállal minden e szakmábavágó munkát elsőrendű kivitelben. Gyors munka pontos kiszolgálás.

Postal megbízások soron kívül eszközöltetnek!

Gyári telefonszám 34.

Felvételi üzlet: 14-69.

Szives megbízást kér:

HALTENBERGER VILMOS

Az új főispán a közigazgatási bizottságban.

A megrágalmazott városi főorvos.

Dr Cziffra Kálmán Nagyvárad város új főispánja tegnap vett részt először a város közigazgatási bizottságának ülésén. A bizottság tagjai meleg szeretettel fogadták az új elnököt mikor a terembe lépett s élénken megéljenztek.

Az új főispán szívélyes szavakkal fogadta a meleg óvációt s vázolvva a közigazgatási bizottság fontosságát, az eddigi buzgó működést kérte a tagoktól.

Rádl Ödön, a bizottság régi, köztisztelt és becsülésben álló tagja üdvözölte a bizottság nevében a főispánt.

Az ülés lefolyása különben a következő volt:

Dr Cziffra Kálmán főispán elnökléte alatt Rimler Károly polgármester, Lukács Ödön főjegyző, Németh István kir. tan., pénzügyigazgató, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Varró Domokos kir. műszaki tanácsos, dr Thury Endre kir. ügyész, dr Thury László v. főügyész, dr Mayer László v. főorvos, Kellner György kir. főállatorvos, Molnár Imre gazd. felügyelő, továbbá Rádl Ödön, dr Medvigy Gábor és dr Adorján Armin voltak jelen.

Dr Cziffra Kálmán főispán mint elnök, a következő beszéddel nyitotta meg az ülést:

Tekintetes Közigazgatási Bizottság!

Amidőn a közigazgatási bizottság ülését először van szerencsém vezetni, szívem egész melegével üdvözlöm a bizottság tagjait. A törvény a közigazgatási bizottságban az állami közigazgatás és a törvényhatóság legfontosabb szervét egyesíti. A gyakorlat minül a törvény szelleméhez s a törvényhatóság a maga kebeléből többnyire oly egyéneket választ a bizottságba, kik hosszabb közéleti szereplésük, becsülésre méltó működésük, tudásuk, tapasztalataik révén leginkább kiváltak s akiket leginkább tartott erre érdemeseknek. Szükségessé is tette ezt az ügyek fontossága, amelyek elbírálása hatáskörükbe tartozik. Kérem a bizottság tagjait, hogy tudásukat, tapasztalataikat, mint eddig is, ennek a városnak üdvére és a haza javára értékesítsék. (Éljenzés.)

Rádl Ödön kéri a főispánt, hogy engedje meg, miszerint röviden, szívből üdvözölje, mikor a közigazgatási bizottság elnöki székét elfoglalja. Reményét és meggyőződését fejezi ki, hogy működésével mindég a város és a haza javára fog szolgálni. Amidőn a maga és a bizottság tagjai részéről üdvözlő ebben a minőségében a főispánt, ezt abból a meggyőződésből teszik, mert jól tudják, hogy kit üdvözölnek s ki áll a bizottság élén. Nem csak mi ösmerjük őt, ismeri e város közönsége; ismeri tettejét, kiváló képességeit, a város és a város ügyei iránti elöszerezetét. Kéri az Istent, hogy ruházza fel azzal testi és szellemi képességgel, hogy ezen fontos szervet vezethesse s reménységünket, melyet székfoglalásához fűztünk, megvalósíthassa. Adjon az Isten a főispánnak erőt, tehetséget úgy is adott, hogy a bizottság élén működése sikeres legyen. (Éljenzés.)

Ezen ünnepélyes mozzanat után rátértek a kitűzött ügyek tárgyalására:

A közigazgatás júliusban.

A polgármester havi jelentéséből közöljük a következő adatokat:

A közegészségügyi állapot tulius havában, az előbbi hónapoz viszonyítva, elég kedvező volt, mivel az idegen halálesetek levonásával a szaporulat 19 volt.

A fertőző betegségek közül előfordultak: kanyaró 11 esetben, roncsoló toroklob 13 esetben, 3 halálózással, vörheny 11 esetben, 3 halálózással, hasihagymáz 16 esetben, 1 halálózással, hólyagos himlő 1 helybeli és 2 idegen egyennél, 2 idegen halálózással, hörghurut 2, vérhas 1 és fültömrigylob 1 esetben.

A fertőző betegségek közül a roncsoló toroklob és hasihagymáz mutatnak kisebb emelkedést. A hólyagos himlő esetek száma azonban csökkent. Julius hónapban csupán egy helybeli megbetegedés fordult elő július 14 én és azóta újabb eset egyáltalában nem fordult elő. A járványkórházban 83 beteg és megfigyelés alatt álló egyén, — a gyermekkórházban pedig 68 fekvő és 361 járó beteg ápolatott.

Született 41 fiu, 58 leány, összesen 99 gyermek. Elhalt 79 férfi, 64 nő, összesen 143. Öt éven alul elhalt 44

A közbiztonsági állapot normális volt. Lopás 152, sikkasztás 8, csalás 11, ingó rongálás 9, súlyos testi sértés 3, könnyű testi sértés 9. Letartóztatva volt 3. Eltörlőcoltatott 55 egyén.

Az adóbefizetések eredménye kedvező volt, amennyiben a kincstári adóbevétel, a mult évi július havi bevételnél 10595 K val több folyt be. Kincstári adóban befolyt 52466 K 56 fillér, községi adóban 30163 K 91 fillér.

Julius havában kiadatott 38 új iparigazolvány, megszűnt 11 iparüzlet.

A jelentést tudomásul vették az 1916. év első feléről szóló jelentéssel együtt.

Alaptalan vádak a főorvos ellen.

Ezután egy kellemetlen ügyet referált Lukács Ödön főjegyző.

Ullman Abrahám, az orth. izr. hitközseg jegyzője panasz beadványt intézett a főispánhoz, amelyben azzal vádolja dr Mayer László városi főorvost, hogy a Szent László járványkórházat elhanyagolja, ott a betegek a földön fetrengnek, kellő ápolásban és gyógykezelésben nem részesülnek, hiányzik a kellő ellenőrzés, szóval valóságos ázsiai állapotok uralkodnak a kórházban s ezenfelül még felekezeti tendenciákkal is vádolja a város érdemes főorvosát.

A vádak igaztalan voltáért a mélyen sértett főorvos megkérte maga ellen a fegyelmet megelőző vizsgálat elrendelését.

Ullman Abrahám kihallgatásakor alaptalan vádjait visszavonta, azokért a megrágalmazott főorvostól bocsánatot kért. Beismeri, hogy időközben meggyőződött a súlyos vádak alaptalan voltáról. Téves információk alapján adta azokat be; félrevezették. Kéri, hogy beadványát tekintsék tárgytalannak.

Dr Mayer László főorvos ezt a kijelentést és bocsánatkérést elfogadta elégtételül s a további eljárás mellőzését kéri.

Ezen adatok felsorolása után az előadó a további eljárás beszüntetését javasolja.

Dr Thury László nem nyugszik meg ebben, különösen, mikor olyan tisztviselőről van szó, mint a főorvos, aki annyira lelkiismeretesen fogja fel és teljesíti fontos feladatát. Ne tekintsek a dolgot két személy magán ügyének, de a közérdek megsértésének. A közönségnek tartozunk azzal, hogy a vizsgálat után állapítsuk meg a vádak valótlanágát, nehogy azt gondolják, hogy van valami takarni való. Adják vissza az ügyet a polgármesternek, hogy a vizsgálatot tartsa meg s annak eredményéről tegyen jelentést.

Dr Medvigy Gábor ellenkező véleményben van. A fegyelmet nem a közönség megnyugtására, hanem megtorlásul szolgál. Gyanu nincs, feljelentő sincs s ezért a vizsgálatot ne rendeljék el. A polgármester állandó felügyelet alatt tartja a kórházat, s ha a vádak igazak lennének, eljárat volna a mulasztóval szemben.

Rimler Károly hasonló véleményben van. A vádak éppen azért keletkeztek most is, máskor is, mert a főorvos teljes szigorral tartja fenn a kórházban a rendet. Ullmann Abrahám is azon háborodott fel, mert nem érintkezhetett hozzátartozóival. Visszaélés nincs s a főorvos a rágalmozónak megbocsátott. Így nem szükséges a rágalmozás alaptalanágát megállapítani. A közegészségügyi bizottság mindég dícsőrettel emlékezik meg a járványkórház vezetéséről.

Dr Thury Endre nem lát alapot a vizsgálatra, mert a vád visszavonott. Más kérdés, hogy megelégedett e ezzel az illető tisztviselő. Ily körülmények között a rágalmozás hivatalból nem üldözendő, csak mint gondatlanságból okozott rágalmozás magán vádra üldözendő. Mivel pedig dr Mayer László mindent visszavont, ezzel az ügy befejeztetett.

Vasady Lajos szerint be van igazolva, hogy a vád alaptalan, de a változott helyzet miatt további vizsgálatnak nincs helye. De mikor látjuk, hogy a város főorvosát alaptalanul meghurcolták, érezzük, hogy valamivel tartozunk a főorvosnak. Indítványozza, hogy mondja ki a bizottság, miszerint a főorvos iránt bizalommal viselkedik.

Dr Thury László feltétlen tisztelője dr Mayer főorvosnak; az ő becsületos munkája után, elégtétellel tartozunk neki. A főorvos jószíve megbocsát a rimázkodásra, kint azonban suttogásra ad alkalmat. Az alaptalan támadás érinti a többi tisztviselőt is. Ő nem vonta volna vissza a megtorlást, hanem a büntető bíróság elé vitte volna az ügyet.

Lukács Ödön szerint sincs panasz, köztekintetek sem kívánják a vizsgálatot, mert megvannak győződve, hogy a panaszolt állapotok nem léteznek s dr Mayer László elösmert személye nem szorul védelemre s ő maga sem kíván élni a magánváddal.

Ezután az előadó javaslatát fogadták el, a Vasady Lajos indítványával együtt.

Apróbb ügyek letárgyalása után az ülés véget ért.

x Poloskairtó NOXIN biztos szor-
Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag
Farkas István Apolló drogeriájában Bákóczy-ut 7/B.

Meghiusult az orosz offenzíva.

Bratianu nyilatkozata.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Presse a következőket írja. Az Independante Romanne főszerkesztője előtt Bratianu a következő kijelentést tette ez előtt 3 nappal:

— **Bebizonyosodott, hogy az orosz offenzíva a nyugati fronton meghiusult. Az is bizonyos, hogy az angol offenzíva nagyon lassan halad előre, megvagyok róla győződve, hogy a háború az egész télen fog tartani.**

Zeppelin-rajok Anglia felett.

Hága, augusztus 3. Londonból táviratozzák, hogy a kormány sajtóirodája estig még nem adott ki hivatalos jelentést a német repülő-támadásról, ellenben mindenütt beszélnek, hogy két Zeppelin-raj hajtotta végre a támadást. A Themse felett három Zeppelin cirkált s ugyanakkor az északi grófságok területe felett egy másik léghajóraj dobott le bombákat. Ez a körülmény a magyarázata annak, hogy a bombák száma ez-uttal olyan nagy volt.

Megint hazudott az orosz hivatalos.

Budapest, aug. 3. (Saját tudósítónktól.) A legutóbb kiadott orosz hivatalos jelentésben az áll, hogy egy folyó mellett elfogták az oroszok a 31-ik gyalogezredet ezredparancsnokával és törzskarával együtt. E jelentésre a sajtóhadiszállás azt jelenti most, hogy a mocsaras helyen a 31-ik gyalogezrednek egy részét elfogták ugyan az oroszok, de nem az egész ezredet. Az oroszok az utóbbi időben szeretik bemocskolni ezredeink jó hírnevét és ezért folyamodnak a hazugsághoz.

Nagy hajóhadak harca az Északi-tengeren.

Genf, augusztus 3. A Petit Journal londoni tudósítója hirt ad lapjának arról, hogy az angol fővárosban elterjedt híresztelés szerint az Északi-tengeren nagy hajóhadak között ütközet fejlődött ki.

Semleges politikusok békét akartak közvetíteni?

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Pétervárról jelentik a L'Independance Roumaine-nak: Semleges politikusokból álló bizottság járt Párisban, hogy Franciaország és Németország között a békét egyengesse. A semlegesek szerint Németország átengedné Franciaországnak Belgiumot és visszaadná Elzász-Lotharingia szintiszta francia részét. Briand miniszterelnök kategorikusan visszautasította ezt az ajánlatot, kijelentvén, hogy nincs olyan ár, amelyért Franciaország Angliával és Oroszországgal való szövetségét megtörné.

Orosz csapatok Verdun alatt.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Franciaországba újabb orosz csapatok érkeztek. Az újabb szállítmányt egyenesen a verduni táborba vitték.

Nem lesz vége az ősszel a háborúnak.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Az orosz külügyminiszter ma kijelentette, hogy téves azt hinni, hogy az ősz folyamán már vége lesz a háborúnak. Oroszország készül az újabb téli háborúra.

Az olasz—német viszony.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: A Secolo jelentése szerint az olasz—német szerződés felbontása miatt újabb események várhatók.

Nagy harcok nyugaton.

Berlin, aug. 3. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Sommétól északra az Arure patak és Somme közötti erős ellenséges tűz után nagy döntő támadás volt várható. Záró tűzünk következtében azonban csab időben és térben elkülönített, de súlyos harcokba került a sor. A Bapaumei út bét oldalán és a Prones erdőtől keletre erős támadások összeomlottak. Maurepas és a Somme között a franciák két ízben megismételték rohamukat, szivós küzdelem után csapataink megtartották állásaikat csupán a Monacu majorban és attól északra egy árokrendszerbe hatolt be az ellenség.

A Sommétól délre a Barten és Estrees-től délre visszavertünk francia előretöréseket. A Maas jobb oldalán az ellenség a Boivre hegyhát ellen és a Thiaumont erdőtől egészen a Lauwe erdőtől északra terjedő területig széles arcvonalon nagy erővel támadott.

Boivre hegyhát nyugati részén és Fleurétől délkeletre levő vonalaink egyes részeiben az ellenség megvetette lábát és Lauwe-erdőségekben tegnapelőtt elvesztett árokrendszereket ismét visszavette. Thiaumont-erdő mellett és Fleurétől délkeletre az ellenséget simán visszavertük. Az erdős hegységbe való ideiglenes betérés után pedig onnan ellentámadással nagy veszteségei mellett kiverttük. Belga városok ellen intézett támadások, többek között Meirabekében (Gentől délre) 16 lakost, köztük 9 asszonyt és gyermeket megöltek, vagy súlyosan megsebesítettek. — Repülőink megtámadták az ellenséges repülő-rajokat és azokat visszafordulásra kényszerítették. Egyikük holland területen át tért ki. Légiharcban lölettünk Rouletől délre egy angol kétfedelűt. Perrontól délkeletre pedig Windgen hadnagy lötte le a 13-ik repülőgépet. Védőtűzelésünkkel Boosinghe mellett és Arrastól északra egy-egy ellenséges repülőgépet szedtünk le.

Csekély tevékenység az orosz fronton.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege: Az arcvonal északi részén nem volt különösebb esemény. Orosz előretörések a Nobel-tó mindkét oldalán meghiusultak. Egy erős támadás Lubicovtól délnyugatra összeomlott. A Kovel-tarnyvi vasutvonal mentén előnyomuló ellenséges lövész osztagokat tűzelésünkkel elűztünk. Az Asztor melletti erdőben (Kisielintől északra) több mint 100 foglyot szállítottunk be. A Brody melletti vasutvonal mindkét oldalán nyilvánvalóan tervezett ellenséges támadások csak Ponickovice ellen kerültek kivételre. A támadást visszavertük. Egyébként az arcvonalon csekélyebb volt a tevékenység. Rosiscenél és Forcintól keletre lelőttünk orosz repülőgépeket.

Bothmer gróf tábornok hadserege: Welensiovtól délnyugatra kisebb orosz fészeket megtisztítottunk.

Balkáni hadszíntér.

Nincs újság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hermann Antal dr Nagyváradon

A cigánykérdés rendezése megindult.

Tegnap egy ósz, patriarkális kinézésű férfi látogatott el Nagyváradra, akiben kevesen ismerték rá Magyarország egyik nagy hírű tudására, a cigánykérdés kiváló ismerőjére, dr Hermann Antal egyetemi tanárra.

Dr Hermann Antal országos körutja alkalmával, amelyre a belügyminiszter küldötte ki, eljutott Nagyváradra is, hogy megtekintse az itteni telepés cigányok világát is. Tudvalevőleg a belügyminiszter most a háboru alatt rendelte el a cigánykérdés radikális és most már tovább nem halasztható megoldását, amelynek főirányítói Jalsoviczky Sándor miniszteri tanácsos és dr Hermann Antal. A jeles tudós nagyváradai útja alkalmával elsősorban Kemény L. Ignác rendőrkapitányt kereste fel, akinek úgy hallotta hírét, hogy a cigánykérdésnek szintén komoly tanulmányozója és ismerője.

Kemény kapitány kíséretében tegnap délután megtekintette a nagyváradai cigánytelepet, amellyel nagy mértékben meg volt elégedve.

Munkatársunknak alkalma nyílt beszélni Hermann tanárral, aki a cigánykérdés rendezéséről a következő felvilágosítással szolgált:

— A miniszter most látta alkalmasnak az időt, hogy a kóbor cigányok ügye országosan rendeztesse; bár a háboru bizonyos nehézségeket is támasztott, de a cigányokat mégis csak most lehetett radikálisan rendezni és megpuhítani.

— A dolgok egészen simán folynak, a cigányok nem mutatnak renitenciát, hiszen a férfinep nagyrésze a harcúterén van, az asszonyok pedig már a gyermekek létfenntartása érdekében is alkalmazkodnak a rendelkezéshez.

(Ha a férfiak visszatérnek, nem-e folytatják majd a régi életmódot? — kérdeztük.)

— Nem, mert ezután szigorúan ellenőrzik őket. Eddig úgy volt, hogy az egyik megyéből a másikba kergették őket, de ezután a hatóságok kénytelenek lesznek az internált cigányokra felügyelni. Természetesen a személyes szabadság ilyenkor korlátozásával szemben az államnak gondoskodni kell róluk, eltartásukról és munkalelőhelyekről kell nekik szolgáltatni megélhetésük érdekében.

— Kétfajta cigányok vannak: a vándor cigányok, akik országoszerint kóborolnak, sőt a külföldre is ellátogatnak, ezek a haramiak, rablók; a másik fajta a kóborcigányok, akik csak az egyes megyék területén járnak-kelekednek, akik legfeljebb csak lopnak. Ezek most internálási helyükön saját sátraikban laknak és csak igen kevesen szoknak meg. Minden járásban van egy-két gyűjtőhely részükre, amelyet a szolgabíró állít fel azon a helyen, amelyet az alispán erre a célra a legalkalmasabbnak talál. Biharban 4 járásban 12 ilyen hely van.

— Ez azonban még csak a negatív eljárás, a másik: a pozitív csak a tanulmányozás stádiumában van jelenleg. Hiszen csak 5000 lélekről van szó!

— Specialiter a telepés cigányok kér-

désének megoldása már nem kényszerítő, hanem nagyobb szociális munka. Ilyen a nagyváradai cigánytelep is, amely alkalmasnak mutatkozik a cigánytelep normális rendezésére. Ezekben meg van a vágy az emelkedésre, a művelődésre, s rendkívül boldogok, ha egy egy közülük kiemelkedhetik az 6 nivójukból. Nagyváradon van aki foglalkozzék velük: Kemény kapitány, akit valósággal bálványoznak a cigányok és aki nem csak mint rendőr, hanem mint pszichológus és ember is foglalkozik velük. Segítő társa neki Halász Gyula váradvelencei plébános, aki szintén mint lelkes és ember is gyámolítja őket.

— A cigányok lelki élete különben is nagyon el van hanyagolva, pl. a görög egyházak valósággal nem is engedik be a templomukba. Azonban a cigányokat először meg kell szelidíteni, csak azután lehet lelki életükkel foglalkozni. Külön cigány iskolát kell számukra alkotni, mint például Fogarason, ahol két cigány iskola van.

— Telepés cigány Erdélyben 280 ezer van, akik a kulturálódásra várnak. Nagyváradon 540 lélekszámú cigánytelep van, s a telepészek szintén égnék a vágytól, hogy művelődhessenek, s nagyon boldogok voltak, hogy meglátogattam őket. Egy csoportot találtam ott, középen egy tanult fiúval, aki történelmi olvasmányt olvasott fel a körötte ülőknek.

— Talán már csak én vagyok az országban az egyetlen „kóbor cigány”, — fejezte be beszédét tréfásan a kiváló tudós — míg nem engem is internálni fognak valahova.

Dr Hermann Antal aztán elmondta, hogy több mint 30 éve foglalkozik nagy ügyességgel a cigánykérdéssel. Különben — amint mondja — hosszú működése alatt sok tréfát találtak ki róla, még azt is megírták, hogy egyszer elfeledte a lakása címét s kénytelen volt az egyetemen a címtárban megkeresni, hogy hol lakik.

A tudós egyetemi tanár tovább folytatja országos körutját, hogy a tapasztalatok nyomán véglegesen nyélbe üssék a régen húzódo cigánykérdés megoldását.

A nagy tudós látogatása nagy érdekldést keltett a cigánytelepen. Az agg tudós megjelenése „Brassay bácsi”-ra emlékeztet, Erdély lángeszű tudására. A cigánytelepen cigány nyelven beszélt a cigányokkal, akik nemsokára rajongó szeretettel vették körül a kedves öreg urat, aki ma legnagyobb barátja a cigány nemzetnek.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbeesülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ár 2 K. Kapható: Farkas István „Apoló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimandóczy-palota.

Dr Katz Lipót és a kereskedelmi tisztesség.

Az ügyvédi kamarának a törvényszéki gyorsított ügyek pervezetése kritikájáról írt ismertetésünkben megemlékeztünk dr Katz Lipót ügy nyilatkozatáról, aki azt mondta, hogy a kereskedelmi és közéleti tisztességet nem lehet büntetőjogi retorzióval megvédeni. Az „Alkotmány” a következő érdekes reflexiókat fűzi ehhez a felszólaláshoz:

Mi van a köztudatban? Megemlékeztünk arról, hogy a nagyváradai ügyvédek egy része bizonyos sérelmeket panaszkodott fel a kamara ülésén, amelyek arról szóltak, hogy a hadseregcsalók bűnügyeinek törvényszéki tárgyalásain a pervezetés helytelen volt és megsértették az ügyvédi tekintélyt. A kamara szótöbbséggel elfogadta azt az indítványt, mely az állítólagos sérelmek ellen tiltakozik. Ezzel el is volna intézve az ügy s nem is volna érdemes bővebben foglalkozni az egész hü-hóval, ha a Friedländer, Guttmann urak felszólalásai mellé nem sorakozott volna dr Katz Lipót ügyvéd urak a „Világ”-ban reprodukált következő hozzászólása is:

Dr Katz Lipót hibáztatja, hogy a választmány a formába kapazkodik, ahelyett, hogy a lényegre keresné. A kérdés az: igazak-e a sérelmek, szükséges-e az ügyvédség állásfoglalása. Az egész köztudatban benne éi, hogy a kereskedelmi és közéleti tisztességet nem lehet büntetőjogi retorzióval megvédeni. Vitatja, hogy alkotmányjogi sérelmek történtek, nem tartja megengedhetőnek, hogy amikor a radikális harcok egyéni távol a harcúterén vannak, törvényeket károsan alkalmazzanak. A hadbavonult kartársak nevében és az ügyvédi kar megbecsülése érdekében tiltakozik a sérelmek ellen.

Ismételjük, az egész ügyvel nem érdemes bővebben foglalkozni, mert hiszen utólagos rekriminációk a „Hotel Sitz” lakóinak ügyeiben nem fogadtatnak el. Katz Lipót ur felszólalását is — a „Világ” reprodukálásában — csak mint kortörténelmi adatot szögezzük le. Tehát csak közöljük, hogy a hadseregcsaló urakkal szemben Katz ügyvéd ur a büntetőjogi retorziót eredménytelennek tartja, amiből az következik, hogy ne is alkalmazunk retorziót. A másik bájosan észvesztő megjegyzése az, hogy a „radikális harcok egyéneinek” távollétében a törvények káros alkalmazása alkotmányos sérelem, amiből az következik, hogy ha majd a harcok egyének hazajönnek, akkor lesz még valami, ami nem volt s ha a harcok radikálisok itthon lennének, akkor nem lenne alkotmányos sérelem, mert ezt a vitézek meg nem engednék.

Érdekes okoskodás, de még érdekesebb az a kérdés, hogy hazajönnek-e azok a harcok radikális egyéniségek, akik el sem mentek s akik tulnyomó részben mint a nagyváradai Hotel-Sitz lakói teljesítenek önkéntelen szolgálatot? Dr Katz ur szerint az egész köztudatban benne éi, hogy a kereskedelmi és közéleti tisztességet nem lehet büntetőjogi retorzióval megvédeni. Baj volna, ha a köztudatban valóban benne élne, mert ez anarchiát jelentene. Szerencsére nem él benne a köztudatban. A köztudatban az él benne, hogy szorgalmasan kell alkalmazni a büntetőjogi retorziót, ha mégis úgy fenyegetik is a radikális harcok egyéneivel a különös okoskodással tüdőklő ügyvéd ur. Akiken nem fog a retorziótól való félelem, azok majd megtörnek a Hotel Sitzben s aki radikális hazajön harcok egyéniség gyanánt szerepelendő, azzal majd csak elbánik a társadalom, amelynek köztudatában megvan már a kiformált vélemény a harcok radikálisok egyéniségéről.

Megszűnt a talphiány.

Kohlener Barna százados találmánya.

A talphiány mind nagyobb méreteket ölt, s eddig az ennek pótlását ólzó kísérletek még nem feleltek. Sokan törték már talp-pótló előállításán fejüket, de ezideig csak egy találmány van, amelynek a hadsereg hasznát veszi és próbára bocsátotta.

Kohlener Barna szolgálaton kívüli százados, aki a háború kitörésekor önként jelentkezett harcéri szolgálatra s több kitüntetést kapott, fából készített olyan talpot, amely a rendes talp pótlására alkalmas és olcsó. Papántok, posztó és bádóg kombinációjával olyan talpot állított elő, amely eléggé rugalmas, tartóssága is megfelelő s aránylag oly kevés költséggel állítható elő, hogy a szegényebb emberek is megszereshetik.

A találmány jelenleg próba alatt áll. A brassói 46. és kir. gyalogezred s a 24-ik m. kir. honvédeezred pótzászlóaljai próbálják ki az új talpukat. Valószínű, hogy a polgári lakosság részére is gyártanak elegendő ilyen Kohlener féle talpokat.

Sorozások Biharmegyében és Nagyváradon.

Az öreg népfelkelők harmadszori bemutatásának ideje mindeztideig kétes volt. Sőt olyan hírek is terjedtek már el, hogy az öreg népfelkelők nem is állnak sor alá. Ezalatt a katonai és polgári hatóságok dolgoztak a tervezeteken s előkészítették mindent az új szemlére. Ma már kész van az új bemutatás szemlé teljes tervezete, csupán a falragaszok hiányoznak még, amelyekkel tudomására hozzák az érdekelteknél, hogy ki mikor tartozik pót szemlére állani.

A rendelet szerint az új szemlék augusztus hó 28-án kezdődnek és szeptember 20-án nyerne befejezést.

A katonaság tervezete szerint az 1877—1886. évi népfelkelők harmadik pót szemléje Biharvármegyére nézve a következőkben van megállapítva:

Első sorozó-bizottság.

Első járás: szeptember 1-től 9-ig.

Központi járás szeptember 10-től 14-ig.

Második sorozó-bizottság.

Magyarosékei járás augusztus 28-tól 30-ig.

Belényesi járás augusztus 31-től szeptember 6-ig.

Vaskóhi járás szeptember 7-től 11-ig.

Szalárdi járás szeptember 12-től 14-ig.

Béli járás szeptember 16-tól 18-ig.

Tenkei járás szeptember 20-tól 21-ig.

Harmadik sorozó-bizottság.

Biharkeresztési járás augusztus 29-től augusztus 31-ig.

Berettyóújfalusi járás szeptember 2-től 5-ig.

Sárréti járás szeptember 6-tól 9-ig.

Cséfalusi járás szeptember 12-től 14-ig.

Nagyszalontai járás szeptember 16-tól 20-ig.

Nagyváradon az első sorozó bizottság fog működni és pedig szeptember 15—16-án a nagyváradon illetőségű egyének állnak mérés alá, 18, 19, 20-án pedig az idegen illetőségű népfelkelők. Egy-egy nap 180

állításkötelest vizsgálnak meg. Szeptember 21-én a fogházban levő népfelkelők és az elmaradtak állanak sor alá.

A végérvényes határozatról tegnap értesítette a katonai parancsnokság az alispánt, aki viszont körrendeletben tudatta az összes főszolgabírókkal a sorozások napját.

Nagyváradon a napokban fog megjelenni a körrendelet.

A váltópénz hiányán nem segítenek.

A vas-huszfilléresek.

Csak nikkelt adnak vasat.

A hivatalos lapnak azt a rendeletét, hogy augusztus 3-án nagyobb mennyiségben adja ki az Osztrák Magyar Bank nagyváradon fiókja a vashuszfilléreseket, minden bankban elolvasták s ehhez képest meg is tették a szükséges intézkedéseket. Kiadták a rendeletet, hogy a bankszolgák jelenjenek meg az O. M. B. nál s hozzanak vas ére váltópénzt.

Tegnap reggel a kapott parancshoz híven megjelentek az összes nagyváradon pénzügyesek a Széchenyi-téri palotában. Mindenkiél volt 2—3—4 zsákoska a vaspénz számára és megfelelő papírpénz a vaspénz megváltására.

Az O. M. B. pénztára azonban kijelentette, hogy rendelete van a bank főintézetétől, amely szerint csak annyi vaspénzt ad ki, amennyi ezüst, vagy nikkelpénzt szolgáltatnak be a bank pénztárába. Mivel pedig nem volt a szolgáknál nikkelpénz, üres zsákokkal mentek vissza bankjaikba.

A vaspénz ügye tehát rosszul indult, mert éppen az aprópénzhiányon akart segíteni a pénzügyminiszter, amikor a vas 20 filléreseket kibocsátotta s forgalomba hozta. Váltópénz ma sincs elegendő mennyiségben a forgalomban s ha most a vaspénz ellenében rögtön bevonnak megfelelő értékű nikkelpénzt, akkor a váltópénzhiányon mivel sem segítettek. Mert ha a közönség csak annyi váltópénzt kap, amennyit bead, akkor nem is viszi be még a nikkelpénzét.

A miniszteri rendelet s az O. M. B. házi rendelete tehát keresztezi egymást s nem szolgálja egyazon célt: a fizetési eszközök szaporítását s a pénzforgalom könnyítését. Az az ellenvetés, hogy a nikkelt csak így lehet bevinni, nem áll meg, mert a közönség tudja, hogy 1917. január 17-én már nem fizethet a régi nikkelpénzekkel, tehát magától is siet beváltani nikkelpénzét vas 20 filléresekre s a pénzügyesek is átadják később, mikor lesz elegendő vaspénz a forgalomban, az ő nikkelpénzeiket, amelyekből különben golyót öntenek kedves ellenségeink számára.

Az O. M. B. nagyváradon főnökének beavatása a rendelet életbeléptetésének első napján kiütközött ezen súlyos tévedésre figyelemzetni a bank központját s arra bírni rá, hogy előbb adjon ki elegendő vaspénzt a forgalomba s csak azután vonassa be a nikkelpénzeket.

Mert addig úgy áll a közönség a vas 20 filléreseket szemben, mint az üres zsebű ember: egy vasa sincs.

A vasárnapi jótékony kabaré.

Mintha nem is volna nyár, olyan színek az utcák az itthonmaradt közönségtől, amelynek körében gyakran lehet hallani azt a sóhajt: hova megyünk vasárnap? Mit csinálunk az ünnepnapon? Ma nem kell ezt senkinek sem kérdezni, mert mindenki tudja, hogy a legjobban a színházban fog szórakozni, ahol egyúttal a nagyváradon áldozatkészség szobra javára is hozhat mindenki egy kis áldozatot. De ki ne menne el örömmel vasárnap a színházba, ahol a legtehetségesebb nagyváradon műkedvelők előadásában gyönyörködhet a közönség?

A délutáni előadás a gyermekek részére fog meglepetést, örömet szerezni. Három órakor kezdődik a délutáni előadás, amely rendkívül ötletes, élénk összeállításával nemcsak a gyermekeket, de a nagyközönséget is méltán gyönyörködtetheti. 20, művésziességgel megválogatott programszám lesz délután is, este is, amelynek egyes számainál Gábor Andor, Emőd Tamás, Karinty Frigyes, Gyóni Géza, Nadányi Zoltán és mások irták, az előadók között pedig a legjelesebb nagyváradon műkedvelők fognak szerepelni.

Érthető tehát az érdeklődés, amely a vasárnapi napot megelőzi, annál is inkább, mert az előadások között a Bémer-téren katonazené lesz és így a közönség a szabadban is szórakozást fog találni. A részletes műsort holnap közöljük.

Harapós kutyák divatja.

Semmi sem mutat arra, hogy közbiztonságunk valami különösen megromlott volna, csupán az apróbb lopások szaporodtak el s mégis Nagyváradon különös divat kapott lábra.

Nem is a külvárosokban, hanem a belvárosban és környékén urak, életükért, vagy vagyonukért tulságosan reszkető családok harapós kutyákat szereztek be udvaraikra. Ezek a kutyák a környék rettegtesítésére szolgálnak jó idő óta.

Kora reggeltől másnap reggelig ijesztgetik hangos és mérges ugatásukkal az arrajárókat.

Akárhányszor megtörténik, hogy az ilyen dühös és csaholó ebek váratlan kirohanása annyira megfélemlíti a gyanútlanul arrajáró gyermekeket, asszonyokat, hogy azok ijedtükben visszafordulnak s kénytelenek kerülőutakat választani, hogy eljuthassanak oda, ahova menniök kell. Félelmetesek ezek a bestiák, amelyeket még meg se kötnek, hanem szaladgálnak, rémületet kelteve mindenütt.

A közellakók egészsége szenved legtöbbet, mert ezek a kutyák minden járókelőnél megismételik borzalmas rohamaikat s ugatásukkal folyton háborgatják nyugalmaikat.

Ilyen harapós kutyák működnek a Vizezeték utcán és az Alapi utcában, vad, dühös csaholásuktól fél az egész környék.

A háztulajdonosok joga kétségen kívül a védekezés a betörők és tolvajok ellen. E védelem azonban nem járhat azzal, hogy a szomszédokat háborgassa s a járókelőket megfélemlítse.

Elvégre minden arramenő mégse lehet betörőszándékkal.

Gummiabroncsok és köpenyek bejelentése.

A magyar kir. honvédelmi miniszternek 13478 20 B. számú rendelete alapján, a hadi szolgáltatásokról szóló 1912. évi LXVIII. t.-c. 24. és 27. § ai alapján a gummi abroncsok bejelentése tárgyában a rendőrkapitányi hivatal a következőket hozza az érdekeltek tudomására.

1. §. A jelen rendelet életbe lépése napján a magyar szent korona országainak területén meglévő, valamint az ezután keletkező (előállított, behozott) alább felsorolt gummiabroncs készleteket hadielemekre igénybevetetteknek jelentem ki.

Az igénybe vétel kiterjed a géperejű és állati erővel vont járművek abroncsolására szolgáló.

1. mindennemű és minden méretű új, használt vagy ócska gummitömélőre,
2. mindennemű és minden méretű új, használt, vagy ócska gumiköpenyre,
3. mindennemű és minden méretű új, használt, vagy ócska tömörgummiabroncsra,
4. az előbbi pontokban felsorolt cikkek-ből előállított hulladék készletekre.

Az igénybe vétel kiterjed a fentebb megnevezett tárgyra akkor is, ha azok a járművek kerekeire már fel vannak szerelve.

3. §. A jelen rendelet szerint hadielemekre igénybe vett készletek el nem idegeníthetők, fel nem dolgozhatók és sem a birtokos, sem más által nem használhatók. Oly abroncsokat azonban, amelyek a járművek kerekeire már fel vannak szerelve és kecsin kint egy drb. tartalék abroncsot, a birtokos a beszolgáltatás napjáig tovább is használhat.

4. §. A jelen rendelet szerint igénybe vett a rendelet életbe lépésének napján meglévő készletek birtokosai (örzöi) kötelesek összes készleteiket legkésőbb 1916 évi augusztus hó 10 napjáig a Gummi átvevési bizottság címére (Budapest, VII. Aréna ut. 50. sz.) beszolgáltatni.

A beszolgáltatandó cikkeket a birtokos nevét és lakhelyét pontosan feltüntetve címkével kell ellátni.

A beküldött cikkekről a beszolgáltatott anyag nemét, számát és gyártási adatait (gyártmány, gyártási szám és méret) feltüntetve kimutatást kell készíteni és abból egy példányt a kereskedelemügyi miniszterium ipari műszaki osztályának, egy másik példányt pedig az átvevési bizottságnak kell megküldeni.

A később keletkező készleteket birtokosok (örzöi) kötelesek a kereskedelemügyi miniszterium ipari műszaki osztályának azonnal bejelenteni. Azok beszolgáltatására vonatkozólag külön intézkedés fog történni.

8. §. Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és 2 hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nagyvárad, 1916 augusztus 3-án.

Rendőrfőkapitány.

Az ujfalusi mandátum igazolása. A vármegye központi választmánya tegnap ülést tartott Fráter Barnabás alispán elnöke alatt, a melyen az ujfalusi választással foglalkoztak. Balogh János főjegyző, mint előadó által bemutatott jegyzőkönyveket szabályzerűnek és helyesnek találta a választmány és elrendelte az iratoknak a miniszterhez való felterjesztését.

HIREK

* Aranyérem 40 évi szolgálatért. Haverland Ferenc MÁV. főpályafelügyelőt a magyar kir. belügyminiszter nagy aranyéremmel tüntette ki 40 éves hű szolgálatáért. A nagy aranyéremhez dícsérő oklevelet csatolt a miniszter, melyben dícsérettel és elismeréssel emlékezik meg Haverland Ferenc érdemeiről, melyet a magyar kir. államvasutaknál egyfolytában eltöltött 40 éves hű szolgálata alatt szerzett. Városunk e derék polgárát méltán érte ez a kitüntető elismerés, mert nagy szolgálata alatt mindig mintaképe volt a lelkiismeretes és pontos hivatalnoknak.

* Tanítónői kinevezés. Antonescu Mária tanítónőt, aki a váradvelencei róm. kath. elemi iskolában, mint helyettes tanítónő egy évig kiváló eredménnyel működött, a vallás- és közoktatásügyi miniszter marosborsai állami tanítónővé nevezte ki.

* Pap Elemér műszaki tanácsos halála. A nagyvárad m. kir. kulturmérnöki hivatalnak gyásza van: a hivatal főnöke, Pap Elemér műszaki tanácsos hirtelen meghalt. Pap Elemér nemrég elutazott aradközi birtokára. Tegnap az a távirati értesítés érkezett a hivatalhoz, hogy Pap Elemér 54 éves korában meghalt. Két leánya s egy fia maradt. Valószínű, hogy Aradon temetik el felesége mellé. Pap Elemért 17 évvel ezelőtt helyezték át Nagyváradra s ő volt a kulturmérnöki hivatalnak második főnöke. Kitűnő hivatalfőnök volt, a kit alantassai kivétel nélkül szerettek. Elsőrangú szakember volt; a nagyvárad m. kir. kulturmérnöki hivatal hatáskörébe tartozó területen a vizszabályozási és vízjogi ügyeket kiváló szak tudással és páratlan lelkiismeretességgel vezette. A biharmegyei vizszabályozó társulatokra nagy veszteség Pap Elemér halála. Nagy érdemei vannak a biharmegyei mesterséges haltenyésztés meghonosítása és fejlesztése körül; az ő agitálásának köszönhető a biharmegyei és a radványi halastó létesítése. Ezekből a halastavakból többek közt a nagyvárad m. kir. helyőrség is óriási mennyiségű halat fogyasztott, a mai huskérdés megoldását jelentékenyen megkönnyítette. Olyan kezdeményezés, a melynek folytatására nagy feladat vár a városok, a mi szempontunkból első sorban Nagyvárad élelmezése körül. Az elhunyt műszaki tanácsos egész munkásságát csak hivatásának szentelte; társadalmunk igen értékes, munkás tagját gyászolja benne, a ki mintaképe, a komoly, munkás férfianak.

* Mit keresnek a rendőrségen? Friedmann Száli, aki nevét csak a levélbortéka irta ki, egy levélben kérdi a nagyvárad m. kir. rendőrségtől, hogy mi az oka, hogy Friedmann Emánuel meghalt 84 éves korában Dévaványán s utána 100 forint maradt, de ő csak 50 forintot kapott kézhez, a többiért hiába szaladgál, egyik „törvénytől” a másikhoz küldik. Kell talán hadiköltségre ez az 50 forint? — kérdi Friedmann Száli. Ő „erősen követeli” ezt a pénzt „alázatos tisztelettel.” Kemény L. Ignác kapitány a leltárbiztoshoz fordult, mondja meg, mennyi maradt Friedmann után, 100 forint vagy 100 korona?

* Hősi halál. Szóke Géza margittai aljegyző, tartalékos hadapród a cs. és kir. 101. gyalogezredben, a nagy ezüst vitézségi érem tulajdonosa, június 16 ikán 26 éves korában hősi halált halt.

* Adomány. A sánc-utcai közs. elemi finiskola IV. osztályu tanulói adományaként Mártonffy Zoltán osztálytanító az elesettek családjainak 3 koronát, a sebesültek részére 1 koronát, szivarokat, cigarettát, cigarettapapírcsomagokat és dohányt juttatott szerkesztőségünkbe. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* Tojást árul a város. Tudatom a város közönségével, hogy a városi liszt és élelmiszer üzletekben friss, lámpázott tojás és friss tejconserv kapható. Nagyvárad, 1916 augusztus hó 2-án. Lukács Odón, főjegyző.

* A boltos fiu tolvaja. Mihály Jenő nagyvárad m. kir. főszekerkeszedő küldte tegnap reggel inasát, Nyul Dezsőt a pályaudvarra, a vasuti áruraktárhoz likórákat kicseréltetésére. Átadott neki 230 koronát. A fiu a pénzt papírcsomóba tette. A raktárban azonban valamelyes beszélő valójára volt főnökével, letette a pénzes zacskót egy székre, ő pedig kiment a kintinba, hogy hazatelefonáljon. Mikor visszament, a pénz már nem volt a széken. Jelentette a vasuti rendőrségnek a lopást. Molnár Márk őrmester nyomozni kezdett, s a gyanúja hamarosan az ott dolgozó Bardos Sándor raktári munkásra irányult. Ez eleinte tagadta a lopást, de rövid faggatás után eladta a pénzt, melyet a raktárban az iratok közé rejtett el. A tolvaj munkást azonnal elbocsátották a szolgálatból, Molnár őrmester pedig bekísérte a rendőrségre, ahol megindult ellene az eljárás.

* Az Osztálysorsjegyek új fő-elárusítója. A m. kir. szab. Osztálysorsjáték igazgatósága a tegnapi napon az „Ujvárosi takarékpénztár részvénytársaság” főelárusítóként nevezte ki és a most követhető XXXVII-ik sorsjátéktól kezdve a sorsjegyek nagybani és kicsinybani elárusításával megbizta. Mivel ezen sorsjegyek után állandóan nagy érdeklődés mutatkozik az „Ujvárosi takarékpénztár” (Nagyvárad, Szent László-tér 5. Telefon: 994) ugy a város, mint a megye területéről előjegyzéseket a sorsjegyek vételére — míg készlete tart — már most elfogad.

Ferolin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-irzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1-20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Aszódy Mihály Kossuth-utca. Szép palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berni védjeggyel) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia-halkonzervek (hospiké) szalámi. Ementáli sajt, összes létező csokoládé és eukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malagaszőlő és déligyümölcsök rendelkezésére állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5-40 korona.

* Templomi és mise ruhák tisztítása. reverendák átfestése, tisztítása. Haltenberger Vilmos, kelme festő és vegytisztító gyárában, Nagyvárad.

A legjobb molyirtó szerek u. m. mint Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10-15 mássa makulatur papir eladó. Árjajánlatokat a kiadóba kérünk.

Legujabb táviratok.

Benedek pápa és a Temps.

Bécs, augusztus 3. A párisi Temps, mint Bernen át táviratozzák, rossz néven veszi a pápának a római gyermekekhez intézett beszédét. Benedek pápa semleges és újra meg újra elkerülte, hogy véleményt mondjon a világháborúról. Ha azonban majd vége lesz a háborúnak, felvetődik a kérdés, hogy a pápa ezzel nem készítette-e elő a nemzeti katolikus államot?

Vilmos császár Frigyes főhercegnél.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Vilmos császár ma meglátogatta főhadiszállásán Frigyes főherceget.

Joffre Verdunnél.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Joffre a verduni harcra utazott, hogy nagyszabású ellentámadást készítsen elő.

Casement kivégezték.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség jelentése szerint Casement ma reggel 9 órakor kivégezték.

Amsterdam, augusztus 3. A Reuter-ügynökség szűkszavú jelentéséből hiányzik, hogy Casement mivel végezték ki. Az egész ország izgalmossal várja a részleteket.

Asquith békefeltételei.

Rotterdam, augusztus 3. Asquith miniszterelnök az alsóházban a párisi gazdasági tanácskozás határozatairól számolt be.

— Angolországának az volt a célja a tanácskozással, — mondta Asquith — hogy elsősorban is az ellenségnek megmutassa, hogy a szövetségesek a legteljesebb egyetértésben folytatják a háborút úgy gazdasági, mint katonai téren, másodsorban pedig előkészüljenek a békekötés után következő időszakra. Németországot a háboru után is mostani szelleme fogja eltölteni és már most előkészíti iparát és kereskedelmét, hogy gazdasági téren a szövetségesek ellen küzdhessen. Nem feledkezik meg arról sem, hogy a semleges piacokat is előkészítse gazdasági előnyomulására.

A békefeltételek legfontosabb pontja, hogy Belgium, Szerbia, a megszállott francia és lengyel terület anyagi és közgazdasági épségét helyreállítsák, de minden szövetséges állam maga határozhassa meg, hogy milyen módon óhajtja a párisi gazdasági konferencia határozatait a gyakorlati életbe átvenni. Ezek a határozatok nem vezélyeztetik a semleges államokat és nem irányulnak azok ellen, a mint ezt a semlegesek, de leginkább Amerika hiszi. Azokat a szükséges rendszabályokat, a melyek a gazdasági konferenciát követni fogják, a szövetségesek önvédelme diktálta, mert az ellenség gazdasági támadása létérdekeit fenyegette. Ha a rendszabályokat a gyakorlati életbe viszik, mindent el fognak követni, hogy a semlegesek érdekeit megóvják és nekik kárt ne okozzanak.

Az óvilág kincsei Amerikában.

Berlin, augusztus 3. A Tägliche Rundschau közli: A háboru kitörése óta 660 millió dollár arany vándorolt Európából az Egyesült Államokba s csupán május hónapban a kiözönlött arany 70 millió dollár volt, holott Amerika egész aranyállománya tizenkét év alatt alig emelkedett 650 millió dollárra.

Az olasz végleges győzelem.

Budapest, augusztus 3. (Saját tudósítónktól.) Rómából jelentik: Az olasz főhadiszálláson a király elnökletével haditanács volt, melyen az olasz végleges győzelem megbeszéléséről tárgyaltak.

Románia nem harcolhat a négyesszövetség oldalán.

Brassó, augusztus 3. Románia politikai helyzetével foglalkozva, a Bukarester Tagblatt aug. 1 én megjelent száma a következő végkövetkeztetésre jut:

„Háboru esetén Románia hadianyag, főleg pedig muníció dolgában teljesen a külföldre volna utalva. Ezirányu szükségletét semmiképpen sem tudná belföldön ellátni. Hogyan léphetne tehát a négyesszövetség oldalán akcióba? Kitől várhatná ezirányu igényeinek kielégítését? Oroszországtól talán, amely maga is munícióhiánnyal küzdök, vagy Amerikától, amellyel csak Wladivosztokon át van összeköttetése? Avagy Szibérián át?

Ugyanez áll az összes más hadianyagokra is!

Ha tehát a romániai magazinok a háboru kitörésekor nem is állának üresen, ki lehet-e számítani egyáltalában, hogy mennyi munícióra van egy modern háboruban való kitartás céljából szükség?

És hol maradnak a cipők, hogy fegyverekről és kardokról ne is szóljunk. Ebből a szempontból jutna csak igazán tragikus helyzetbe a legrövidebb idő alatt a román hadsereg!

IRODALOM

Uj Idők. Az Uj Idők legujabb számának borítékklapját az amatőr fényképpályázat egyik díjnyertes képe díszíti. Az illusztrációk közül megemlítjük Fábian Sándor fényképfelvételét és érdekes fotografiát a mezőgazdasági munkát végző rokkant katonákról. A többi felvétel a különböző harcterak egy egy érdekes epizódját öleli fel. A lap szövegrészeiben Herczeg Ferenc folytatja Az arany hegedű című háborus regényét. Nagy Endre A zöldbajuszu tündér címmel írt novellát. Ifju Gaál Mózes elbeszélése: Barta ur, cikk a Lappangó műkincsek ről, továbbá a nyári Budapestről. Szabolcska Mihály és Angyal Dezső versei, a Pillanatfelvételek rovata és egyéb apróbb cikkek egészítik még ki a lap szövegrészét. Az előfizetési díja egész évre husz, félévre tíz, negyedévre 5 K.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Péntek.
A szobalámpa
dráma 4 felv.

Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTTÉ R.

Kátránypapír

olcsó árban beszerezhető azonnali szállításra **Weisz József** Kolozsvári-u. 1. Telefon 327.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Bémer-tér 3 szám alatt kiadók:

4 szobás udvari

3 szobás utcai

2 szobás garcon utcai lakás fürdőszobával teljesen modernnek november 1-re.

!! MŰ ÉS VÁM MALOM !!

TELEFONSZÁM: 952.

Van szerencsénk a n. é. közönség nagybecsű tudomására hozni, hogy az ujonnan felszerelt Stefánia malmunkban a

mű és vám őrlést
megkezdjük.

Elfogadunk őrésre mindenemű gabona termékeket a legpontosabb kiszolgálást előre is biztosítjuk.

vagyunk kiváló tisztelettel Stefánia malmom.

TELEFONSZÁM: 952.

!! MŰ ÉS VÁM MALOM !!

*A Biharmegyei Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy az 1916. évi 6%-os és 5 1/2%-os negyedik hadikölcsön végleges kötvényei az intézet pénztáránál kiszolgáltatnak.

Kiadó lakások

Kurländer és Ullmann részv.-társ. Nagypiac-téri palotájában.

Több 3 szobás lakás hallal.

Több 2 szobás fürdő, eseléd és előszobával.

Egy garcon lakás 2 szoba, eseléd és fürdőszobával azonnalra és nov. 1-re.

A két szobás lakások műtermeknek különösen alkalmasak, azonkívül kiadó egy bolt helyiség.

Értekezhetni Kurländer és Ullmann üzletében Nagypiac tér.

EMIR arcmosó

legtekélyesebb készítmény bőrhámlás és sömör; továbbá izzadó-, fényes, zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetfinomságu harmattal lenne bevonva. Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól, mert csak az EMIR névvel ellátott eredeti üvegekért vállal előlétséget a készítő.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Alabástrom szappan

legfinomabb illatu és legjobb minőségű pipere szappan, mert teljesen tiszta növényi zsírokból van összeállítva, kitűnően habzik és teljesen lugmentes. Pompás illatánál fogva a legelőkelőbb körökben is általánosan el van terjedve.

Egy darab ára 1 kor. 60 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszt a fehér arcórt óhajt, úgy használjon

Alabástrom- arckenőcsöt

Egy téglgy ára 1 kor. 20 fillér.

vidéki megrendeléseket azonnal szállítók és 6 korona értékűek költségmentesen lesznek szállítva. ::

Fenti szerek kaphatók: a készítő

NÉMETH PÁL gyógyszerész

Arany Kereszt gyógytára, chemiai és cosmetikai laboratoriumában Szent László-tér, a Városháza mellett.

Fenti szerek valódi minőségben beszerezhetők még Csanda Endre Rákóczi gyógyszerárában Szacsavay-utca, a Vadász drogeriában, és Farkas István Apolló drogeriájában.

Augusztai Gyorssegély-alap

Hadibiztosítási osztálya.

Valamennyi harctéren most folyó heves és nagy csaták hős katonáinktól a legnagyobb erőfeszítést követelik. Eppen azért

ne mulassza el senki hozzátartozóját a legcsekélyebb díjak mellett biztosítani. A népfölkelők már a legcsekélyebb részletben fizethető 45 koronáért 1000 K-ra biztosíthatók.

Haláleseti Rokkantsági biztosítások!

Felvétel és felvilágosítás nyerhető irodánkban: Bémer-tér 3, első emelet, telefon 11.85. sz. és Körös-utca 12. sz. alatt.

* **Kiadó** Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.-t.-nál, Nagyvárad.

6. szám.

Valódi
aszfalt fedéllemez
és jó minőségű
kátránypapír
kapható
Andrényi Károly és Fiaival.

Bérleti hirdetés.

Azonnal kiadók a következő helyiségek:

I. Egy szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti udvari lakás a Színház-utca 4. sz. házban.

II. Két szoba, konyha, kamarából álló negyedik emeleti udvari lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

III. Három szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti utcai lakás a „Zöldfa” épületben.

IV. Öt szoba, konyha, kamara, fürdőszoba, cselédszobából álló II. emeleti erkélyes utcai lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

V. Butorozott egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület I. emeletén.

VI. Egy-egy üzlethelyiség a „Sas” és „Zöldfa” passage-ban.

VII. Beraktározásra alkalmas raktárak és pincék a „Zöldfa” épületben.

Közelebbi felvilágosítással szolgál az Ingatlan Bérlet részvénytársaság bérleti irodája, Sas-passage 24. számú lépcső. (Telefon 14-00.)

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.

Az Erzsébetligeten lévő
4 uj földszintes
házban két és három
szobás lakások kiadók,
(Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

A MÚJÉG

naponkénti rendszeres szállítását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.

IZSÁK LIDIA elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szálloda

ületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és haskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: **Telefon: 11-53.** ::

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kertész S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.